

A műtét sikerült...

Merész kísérletre szánta el magát a Regionális Színház Kht.: november 28-án ún. felolvasó színházi előadásra várta a szarvasiakat. Úgy gondolom, nem túl jó előérzettel teheték, hiszen a szokottnál is erősebb propagandamunka előzte meg az előadást, és a közönséget nem a nézőtérre, hanem a színpadra várták. Erre minden okuk meg is volt.

Az első: az az ijesztő közöny, amivel a feltételezett közönség az utóbbi időben a kulturális rendezvényeket fogadja (ill. nem fogadja). A második: a beígért szlovák szerzők teljesen ismeretlenek a magyar közönség számára. A harmadik: aki színházra vágyik, nem felolvasást, hanem játékokat akar látni. A negyedik: egy estén két drámai mű – első hallásra kissé riasztónak tűnik.

A színházat valamennyire ismerő embernek az újszerű elnevezésről – felolvasó színház – óhatatlanul az olvasópróba jut az eszébe. Ha valaki nem ismerné a fogalmat: ez a színészek első találkozása egymással, rosszabb esetben a szöveggel is. Most a rosszabbik eset fordult elő: a Györből és Békéscsabáról érkező színészek megérkezésük után kapták meg a drámák szövegét. Ilyen esetben a rendező szerepe kissé korlátozottnak tűnik. Ugyanakkor *Gergely László* aktív módon lett részese az előadásnak: bevezetőt mondott, majd a szerzői utasításokat, ill. a felvonásokat is ő konferálta fel.

Belépett az előadásba a fiatal, dekoratív és jól felkészült dramaturg, *Kardos Tünde* is: megismertette a nézőket a szerzőkkel, és előkészítette a darabokat. (Csak az a sok...öö... ne szabdalta volna darabokra a mondatait.)

A produkció első fele *Ivan Barč Ketten* című tragédiája volt. A dramaturgtól megtudtuk, hogy a szerző a szlovákok 20. századi klasszikusa. Művének jellemzője az intellektualitás, a filozofikus töltet. A színészek nehezen birkóztak a sokszor elvont szöveggel, s bár a cselekményben elég sok volt drámai fordulat, a dolog nemigen rázta meg a közönséget. Így, első hallásra nehéz lenne megállapítani, mi is volt az a kérdés, amit a szerző feszegetni kívánt. Ha nagyon jó akarnék lenni hozzá, akkor Madách Tragédiájával vetném össze darabját, de csak annyiban, hogy Madách műve is inkább olvasásra – nem felolvasásra –, mint színpadra való. (Madách nem is arra szánta.)

A különleges alkalom lehetővé tette, hogy a szünetben, amely az első mű után következett, megkérdézzem *Gergely László* rendezőt: miért kell ehhez a drámához a színpad, és mitől lett a szlovákok klasszikusa ez a szerző. Derűs választ kaptam. A lényege: az 1918-ban létrejött Csehszlovákia jelentet-

te az addigi legnagyobb önállóságot a szlovákoknak, a mai Szlovákia pedig keresi az identitását. Egyelőre ennyire futotta.

Kissé szorongva vártuk a második előadást, s a közönség harmada a szünet után „elfelejtett” visszajönni. A dramaturg ismét remekelt, kíváncsivá tett mindenkit, milyen is a szlovák groteszk. Az elején kell elmondanom: remek. *Lubomir Feldek* műve, a *Jánosik ál Vivaldi* épp oly groteszk, mint a címe. Áltörténelmi játékok – rendezte *Dési Szilárd* –, amely fanyar humorral néz szembe a szlovák nemzeti büszkeség vadhajtásaival. Ehhez tudni kell, hogy mi hemzsegünk a betyárokból (Sobri Jóska, Gacsaj Pesta, Savanyu Jóska, Rózsa Sándor és a többiek), a szlovákoknak egyre futotta, *Jánosikra*, akit ezért fel is akasztottak. Így lett belőle nemzeti hős, akit megénekelt a nép, felemelt a történetírás. Ezzel a mítosszal számol Feldek olykor fanyar, olykor harsány humorral, de mindvégig szellemesen, úgy, hogy szembe állítja Jánosikkal az elfeledett és kiátkozott betyárt, *Uhornikot*, akit nem felakasztottak, hanem kerékbe törtek. Akkor, amikor már békésen akart élni és gazdálkodni, s akkor, amikor III. Károly trónörökösnek szemelte ki. (Igaz, közben „feldobta” Jánosikot.)

Ebben a darabban bejött az, amit *Gergely László* várt a felolvasó színházról: a színészek a szemünk előtt teremteték meg az előadást. Láthatóan nagy élvezettel, egymást múlva felül. Szerepükből ki-kiesve, jó kedvvel, olykor harsány nevetéssel olvasták a fanyar humorú szöveget. S láss csodát: a hálás közönség is élvezettel figyelte a játékokat.

Tagadhatatlan, hogy eredeti a mű történetiszövege, ugyanakkor erősen érezhető *Hrabal*, *Menzel* és talán *Örkény* hatása; *Boccaccio* egyik novelláját pedig – sajátjaként – be is építette a szerző. A szerző kíméletlenül kifigurázza a mellődöngető nemzeti büszkeséget és az ezt kísérő provincializmust. Nálunk kiátkoznák, keresztre feszítenék azt a magyar szerzőt, aki – itthon – ilyet merne tenni. Szlovákiában játsszák.

Ui. Bármilyen kellemetlen, de le kell írnom: az előadás résztevéi és a közönség kényelmesen elfértek a színpadon elhelyezett székeken, mert az utóbbiak összesen huszonketten voltak (kezdekör). S ha az óvóképzős kollégisták nem jönnek, kétfőnyi „nézősereg” gyűlt volna össze. Pedig az előadás ingyenes volt.

Az előadás másnapján egy baráti összejövetelen elhangzott: a *Körös* TV beharangozójából nem derült ki, hogy magyar nyelvű előadásra várják őket.

Ugyanitt a szlovákul tudók érdekes adalékkal egészítették ki a darab értelmezését: az *Uhornik* (a másik betyár) neve *magyart* vagy *magyarországit* jelent. Alighanem ennek is szerepe lehet a műben. De jobb, ha ezt nem gondoljuk végig. **Kutas Ferenc**

Olvasónk írta

Az „Olvasónk írta” rovatban megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség álláspontját. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a meg nem rendelt kéziratokat rövidítve, szerkesztve közölje, és ha úgy ítéli meg, biztosítsa az egyidejű reflexió lehetőségét.

Kié a temető?

Nem vagyok egy háborgós típus. Nem szoktam kikelni magamból, amikor más már az öklét mutogatja, és nem szoktam háborogni, amikor más már háborúzna. De mégis, ami a múlt héten történt velem, olyan felháborodást váltott ki belőlem, ami papírra kívánczik, mert ez nem magánügy, hanem úgy érzem közügy.

Az én férjem nem olyan régen halt meg, így természetes, hogy az ember 2-3 naponta egy belső kényszert érez, hogy kilátogasson hozzá, hiszen ilyenkor az emlékek mellett csak ez marad. De kérdem én, mozgáskorlátozott lévén hogyan jutok el a kaputól 300 méterre lévő sírjig?

Amikor sírhelyet választottam, két nagyszülő helye is szóba került, de alaposan mérlegelnem kellett a megközelíthetőséget is. Éveken keresztül a hűtőházhoz vezető kaput mindig nyitva találtam, ezért is esett a választásom az ott lévő sírhelyek egyikére.

Az 51.000 forintos, dupla sírhely kifizetése után valahogy az ember joggal érezheti, hogy az a kis darab föld egy kicsit az övé is. Nem beszélve arról, hogy ha még szebbé is szeretné tenni, és síremléket is állít, az további 16.800 forintba kerül.

De kérdem én, érezhetem-e magaménak, ha kimegyek a temetőbe és csak a kapuig jutok? Hatalmas lánc, hatalmas lakattal. Legyen az kedd délután, péntek délután, vagy vasárnapi ebéd után két óra tájékán.

Én nem azért megyek be kocsival, mert kényelmes vagyok, és nem azért, hogy feltörjem az utat, hanem azért, mert gyalog nem tudok.

És higgyék el, ez nem csak az én problémám, ugyanúgy van más beteg lábú ember is, és akkor még az időseket nem említettem.

Úgy érzem, hogy jogunk van nekünk is ahhoz, hogy a nap valamelyik szakában lehetőségünk legyen kijutni a temetőbe. Én nem azt kérem, hogy éjjel-nappal legyen nyitva a temető. Ha nekem azt mondják, hogy 8-16 óráig van nyitva a temető, én akkor megyek. De az, hogy valaki bezárja a kaput, ami utána össze-vissza van nyitva, nem ír kis nyitva tartást egy olyan helyre, amit naponta több százan látogatnak, nekem ez egy kicsit sok. Azért mentesítségemre legyen mondva, mielőtt tollat ragadtam, megpróbáltam megfejteni az okát.

Talán valaki úgy gondolja, hogy az a rengeteg özike a kapun keresztül érkezik a temetőbe, és dézsmálja meg éjjelente a virágokat a sírokról? Akkor jó ötletnek tartom. Vagy ha esetleg naponta több halottat ki kell vinni a hűtőházba, vegyék a fiúk a fáradságot, többször, akár ötször-hatszor nyissák-csukják a kaput, dolgozzanak meg a pénzükért. Ez az ötlet már nem tetszik annyira.

Vagy esetleg felszántják a kocsik az utat? Akkor pedig végképp rossz az ötlet, mert szerintem nem így kell egy meglévő problémát orvosolni. Nem biztos, hogy mindig a legegyszerűbb megoldás a legjobb. Sőt!!!

Olyan ötlet, hogy a főbejárat betonútja melletti szakaszt egy kis törmelékkal feltölteni, vagy a parcellák közötti utakat is feltölteni – még csak nem is betonútra gondolok – miért nem jut senkinek az eszébe? És ez még nem is kerül túl sok pénzbe.

Pedig úgy tűnik, pénz van, hiszen még a Körös-parti telkek négyzetméternyi ára sem kerül annyiba, mint amennyit a temető földjéért kifizetünk.

És ami még nagyobb különbség: Ha lenne telkem, akkor mennék oda, amikor akarok, nem pedig akkor, mikor engedik. Nagy különbség.

– T – (név és cím a szerkesztőségben)

A témára későbbi lapszámunkban visszatérünk (a szerk.)